

**UCHWAŁA NR XIV/121/15
RADY MIEJSKIEJ W GRODKOWIE**

z dnia 16 grudnia 2015 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018

Na podstawie art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332 ze zm.¹⁾ w związku z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515), Rada Miejska w Grodkowie uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Grodkowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016 roku.

Przewodnicząca Rady

Jadwiga Demska

¹⁾Dz. U. z 2015 r. poz. 1198.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane są do wspierania rodziny i do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo - wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Zadania przyjęte do realizacji w ramach niniejszego Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

- a) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.) - **dalej zwaną ustawą o wspieraniu rodziny**,
- b) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015r., poz. 163 z późn. zm.) - **dalej zwaną ustawą o pomocy społecznej** ,
- c) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 z późn. zm.) - **dalej zwaną ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**,
- d) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286 z późn. zm.) - **dalej zwaną ustawą o wychowaniu w trzeźwości**,
- e) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r., poz. 124 z późn. zm.) - **dalej zwaną ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii**.

DIAGNOZA SPOŁECZNA

W 2014 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodkowie objął szeroko rozumianym wsparciem 566 rodzin, w tym 96 rodzin niepełnych i 73 rodziny wielodzietne. Jednym z powodów przyznania pomocy jest bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, z tego tyt. korzystało 81 rodzin, w tym 66 niepełnych.

Od 2014 roku zatrudniono asystenta rodziny, który współpracował z 15 rodzinami, w tym 46 dzieci. Rodzin pełnych było 5, związek konkubinatu 6, samotnych matek 3, samotny ojciec 1 oraz 1 rodzina niepełna, gdzie dzieci wychowuje babcia.

Z danych Zespołu Kuratorskiej Rejonowej Służby Sądowej w Nysie, Wydział Rodzinny i Nieletnich wynika, iż w 2014 roku na terenie gminy Grodków było sprawowanych 34 nadzory nad nieletnimi, natomiast w sprawach nad sposobem wykonywania władzy rodzicielskiej było 111 nadzorów.

U wielu rodzin objętych pracą socjalną lub nadzorem kuratora występują liczne problemy w opiece nad dziećmi: zaniechywanie nauki, nie realizowanie obowiązku szkolnego, zagrożenie demoralizacją, niska samoocena, złe warunki socjalno-bytowe, uzależnienie od alkoholu rodziców. Brak odpowiedniego, specjalistycznego wsparcia dla tych rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Ogółem w 2014 r. w pieczy zastępczej umieszczono 32 dzieci, w tym:

- 10 dzieci w placówkach opiekuńczo- wychowawczych,
- 22 dzieci w rodzinach zastępczych.

Analiza SWOT

Mocne strony:

- baza oświatowa (przedszkola, szkoły, świetlice szkolne);
- wykwalifikowana kadra pedagogiczna;
- praca z rodziną;
- realizacja programów profilaktycznych przez różne podmioty;
- istniejące placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie powiatu brzeskiego;
- placówki wsparcia dziennego – świetlice;
- asystent rodziny.

Słabe strony:

- brak grup samopomocowych;
- brak świetlicy socjoterapeutycznej;
- brak środków finansowych na zagospodarowanie czasu wolnego dzieci;
- długi czas oczekiwania na poradnictwo specjalistyczne;

- bezrobocie i zła sytuacja finansowa rodzin;
- niskie kwalifikacje osób w wieku aktywności zawodowej;
- brak dużych zakładów pracy;
- brak umiejętności rodziców pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- wyuczona bezradność i roszczeniowość (wzorce pokoleniowe);
- uzależnienie od pomocy instytucjonalnej;
- różne uzależnienia członków rodziny (alkohol, narkotyki, Internet, seks ...);
- narastająca przestępczość, przemoc;
- brak nowych lokali mieszkalnych i lokali socjalnych, brak mieszkań chronionych;
- rozpad związków (separacja, rozwody, wyjazdy za granicę);
- obarczanie samorządów nowymi zadaniami.

Zagrożenia:

- wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej;
- zwiększone zjawiska wykluczenia społecznego;
- wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych
- wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży;
- brak zaplecza zabezpieczającego egzekucje eksmisji sprawców przemocy w rodzinie.

Szanse:

- wymiana informacji z innymi gminami, korzystanie z dobrych wzorców;
- możliwość pozyskiwania dodatkowych funduszy z Unii Europejskiej i rządowych programów;
- możliwość zlecenia niektórych zadań organizacjom pozarządowym.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program Wsparcia Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej, dalej zwany Programem, jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2016 – 2018. Jego kluczowym celem jest stworzenie spójnego systemu środowiskowej pracy opiekuńczo – wychowawczej, dzięki któremu zwiększą się szanse życiowe dzieci z zaniedbanych środowisk bez konieczności zrywania więzi z rodziną.

Priorytetowym celem niniejszego Programu jest to, aby dziecko miało prawo rozwijać się w rodzinie naturalnej. Zawiera on propozycje skorelowanych działań, zarówno profilaktycznych, jak i zmniejszających skutki patologii, skierowanych do rodzin, które wymagają pomocy nie tylko materialnej, ale głównie socjalnej oraz specjalistycznej (psychologicznej, prawnej, pedagogicznej). Proponowane działania mają za zadanie wesprzeć rodzinę z „grupy ryzyka”, w pełnieniu jej podstawowych funkcji, w myśl zasady, że w pierwszej kolejności wykorzystywane powinny być zasoby i możliwości własne rodziny.

Najważniejsze z tych działań to:

- edukowanie rodziców, poprzez dostarczenie im wiedzy o prawidłowościach lub nieprawidłowościach funkcjonowania rodziny i ich znaczenia dla rozwoju dziecka,
- wspieranie, m. in. poprzez poradnictwo,
- konsultacje dla osób zgłaszających problemy wychowawcze z dzieckiem,
- treningi umiejętności życiowych.

Pomoc udzielana dziecku i rodzinie będzie obejmować:

- bezpośrednie kontakty z rodziną i dzieckiem,
- mediacje i negocjacje dotyczące ich postępowania,
- pomoc doraźną tj.:
 - pomoc materialną,
 - napisanie podania, pisma, prośby itp.,
 - pomoc w załatwieniu spraw urzędowych,
- pomoc długofalową:
 - objęcie rodziny pracą socjalną szeroko rozumianą,
 - objęcie dziecka opieką przez placówkę wsparcia dziennego,
 - zorganizowanie indywidualnych lub grupowych zajęć terapeutycznych,
 - udzielanie porad w sprawach życiowych, związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, budżetu rodzinnego oraz objęcie profilaktyką zdrowotną dzieci.

Ważnym celem Programu jest powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej. Podstawowym zadaniem do realizowania tego celu jest inicjowanie działań niezbędnych do uregulowania sytuacji życiowej rodziny i umożliwienie powrotu dziecka.

Rodziny, których dzieci opuszczają zastępcze formy opieki wymagają długoterminowego, systematycznego i specjalistycznego wsparcia w pełnieniu ról rodzicielskich.

Realizacja założeń przyjętych w Programie pozwoli udzielić rodzinie szybkiej i skutecznej pomocy, aby dziecko mogło do niej powrócić na stałe.

Dla skutecznego przeciwdziałania zdiagnozowanym problemom Program opiera się na zasadach:

1. Podejmowania wczesnych działań profilaktycznych zanim narosną problemy.
2. Pracy z dzieckiem w jego środowisku rodzinnym.
3. Szybkim działaniu nakierowanym na powrót dziecka do rodziny naturalnej.
4. Pracy z młodzieżą zapobiegająca ich wykluczeniu społecznemu.

Zadania i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny

1. Harmonogram i plan realizacji działań

Cel strategiczny 1. Budowa systemu pomocowego i wzmocnienie rodziny wymagającej pomocy

Cele szczegółowe:

- umożliwienie dziecku wychowania się w rodzinie biologicznej;
- zapewnienie dziecku w sytuacjach kryzysowych opieki w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- aktywizacja rodziców w celu przywrócenia zdolności (lub nabycia zdolności) pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin.

CEL OPERACYJNY 1. Wzmacnianie funkcji opiekuńczo - wychowawczych rodzin.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1.	Wspieranie rodzin w odzyskiwaniu lub wzmacnianiu prawidłowego funkcjonowania oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.	Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Parafie, organizacje pozarządowe	2016 - 2018
2.	Prowadzenie działalności profilaktycznej i edukacyjnej	Placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisariat Policji, organizacje pozarządowe	2016 - 2018
3.	Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez sport, rekreację i kulturę	Urząd Gminy, placówki oświatowe, Ośrodek Kultury i Rekreacji, organizacje pozarządowe, Koła Gospodyń Wiejskich	2016 - 2018
4.	Współpraca z podmiotami i instytucjami zajmującymi się rodziną i dzieckiem	Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Kuratorzy sądowi	2016 - 2018
5.	Pomoc i opieka specjalistyczna	Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2016 - 2018

CEL OPERACYJNY 2. Poprawa jakości życia, zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1.	Udzielanie pomocy finansowej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych	Ośrodek Pomocy Społecznej	2016 – 2018
2.	Rozbudowa systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego, wsparcie dla rodzin z osobami długotrwale bezrobotnymi	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Powiatowy Urząd Pracy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny	2016 - 2018
3.	Organizacja i koordynacja dożywiania dzieci i młodzieży z terenu Gminy	Urząd Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe,	2016 – 2018

CEL OPERACYJNY 3. Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1.	Budowanie lokalnej infrastruktury i zasobów dla wczesnej interwencji w odniesieniu do osób i rodzin zagrożonych uzależnieniami i przemocą	Urząd Gminy, Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej	2016 – 2018
2.	Rozwijanie lokalnego systemu poradnictwa, min. psychologicznego, prawnego i socjalnego oraz doskonalenie wczesnej interwencji w sytuacjach kryzysowych.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Sąd Rejonowy, Komisariat Policji, kuratorzy sądowi	2016 – 2018
3.	Zapewnienie tymczasowego schronienia osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, w tym ofiarom przemocy	Urząd Gminy, Zespół Interdyscyplinarny,	2016 – 2018
4.	Rozszerzanie oferty edukacyjnej działań profilaktycznych dla osób zagrożonych (uzależnionych i ich rodzin) oraz specjalistyczne poradnictwo.	Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2016 – 2018

Cel strategiczny 2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.**CEL OPERACYJNY 1: Budowanie systemu wsparcia, profilaktyka i edukacja rodzin w tym szczególnie dzieci i młodzieży.**

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1.	Promocja programów profilaktycznych i psycho-edukacyjnych skierowanych do rodziców, dzieci i młodzieży	Placówki oświatowe, Zakłady Opieki Zdrowotnej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2016 – 2018
2.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez propagowanie działalności klubowej i rozwój placówek wsparcia dziennego.	Placówki oświatowe, Ośrodek Kultury i Rekreacji, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Koła Gospodyń Wiejskich	2016 – 2018
3.	Promocja i realizacja programów profilaktycznych	Urząd Gminy, placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	2016 – 2018
4.	Egzekwowanie zakazu dystrybucji papierosów, alkoholu i narkotyków wśród młodego pokolenia zgodnie z obowiązującymi przepisami	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji, Straż Miejska	2016 – 2018

Cel strategiczny 3. Podnoszenie standardów pracy służb instytucji pomocowych

CEL OPERACYJNY 1: Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1.	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników * przez udział w szkoleniach specjalistycznych, stażach, studiach podyplomowych, itp. *pomagających rodzinie	placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, Zakłady Opieki Zdrowotnej, Ośrodek Pomocy Społecznej	2016 - 2018

2. Monitoring i ewaluacja Programu

W ramach ewaluacji projektu prowadzony będzie monitoring. Głównymi obszarami monitorowania programu będą wyznaczone działania.

Monitoring realizacji programu umożliwi:

- rozpoznanie ilościowe rodzin wymagających pomocy;
- wyznaczanie kierunków działań z rodziną;
- wskazywanie jednostek współpracujących oraz określenie ich zadań;

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Środki na realizację Programu mogą pochodzić z:

1. budżetu gminy,
2. budżetu państwa,
3. z innych źródeł (np. fundusze unijne).

Zakończenie.

Opieka nad dzieckiem i rodziną jest jednym z kierunków działań lokalnego systemu pomocy społecznej. Skuteczna pomoc dzieciom pozbawionym opieki oraz rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej wymaga skoordynowanego działania różnych instytucji zajmujących się rodziną i dzieckiem. Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza nowe kierunki działania oraz zakłada kontynuację działań uznanych za potrzebne i wartościowe. Opracowany Program pozwoli na ubieganie się o dodatkowe środki finansowe i wskaże czy kierunki podjętych działań były właściwe.

Program ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb oraz posiadanych możliwości.